

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»**

Кафедра

ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА МАРКЕТИНГУ

(повна назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи
Р. Б. Папірник

» згодився 2019 року

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІНАНСИ**

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність

075 «Маркетинг»

(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійна
програма

«Маркетинг»

(назва спеціалізації)

освітній ступінь

бакалавр

(назва освітнього ступеня)

форма навчання

денна

(денна, заочна)

розробник

Оскома Олена Володимирівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Фінанси» є складовою освітньо-професійної програми «Маркетинг» СВО ПДАБА 075 Б – 2017 підготовки фахівців за освітнім ступенем «Бакалавр» в галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 075 «Маркетинг».

Навчальна дисципліна «Фінанси» є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в фінансовій сфері. Викладання даної дисципліни впливає з необхідності більш доцільних знань як формуються, розподіляються і використовуються фонди необхідні для виконання функцій і завдань держави і здійснення розширеного відтворювального процесу і яким чином відбувається управління витратами і надходженням дефіцитних грошових ресурсів протягом певного періоду часу.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити	Семестр	
				V
Всього годин за навчальним планом, з них:	135	4,5		135
Аудиторні заняття, у т.ч:	60			60
лекції	30			30
лабораторні роботи				
практичні заняття	30			30
Самостійна робота, у т.ч:	75			75
підготовка до аудиторних занять	15			15
підготовка до контрольних заходів	15			15
виконання курсового проекту або роботи	15	0,5		15
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях				
підготовка до екзамену	30	1		30
Форма підсумкового контролю				екзамен

3. СТИСЛИЙ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення дисципліни: формування базових знань з теорії фінансів, засвоєння закономірностей їх функціонування на макро- і макрорівнях як теоретичної основи фінансової політики і розвитку фінансової системи.

Завдання: визначення суті та характерних ознак фінансів, їх ролі й місця в економічній системі, засад фінансової політики держави і механізму її реалізації, сфер і ланок фінансової системи та їх взаємодії.

Предмет – фінансові відносини, що виникають на різних рівнях економічної системи між державою, юридичними та фізичними особами необхідні для формування, розподілу і використанню централізованих та децентралізованих грошових фондів необхідних для вирішення відтворювальних та соціально-економічних проблем в цілях розвитку держави.

Пререквізити дисципліни. Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни: «Політична економія», «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Міжнародна економіка», «Національна економіка», «Страховання».

Постреквізити дисципліни. Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну: «Гроші та кредит», «Фінансовий аналіз», «Маркетинг у банках».

Компетентності:

- Загальні компетентності:

ЗК3 - здатність до абстрактного мислення, застосування методів наукового пізнання.

ЗК4 - здатність вчитися і оволодівати сучасними знанням, генерувати нові ідеї.

ЗК5 - здатність виявляти ініціативу та підприємливість, визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК8 - здатність до проведення досліджень, пошуку, оброблення та аналізу інформації.

ЗК12 - здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК13 - здатність працювати в міжнародному середовищі. Заплановані результати навчання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **вміти:**

РН10 - пояснювати інформацію, ідеї, проблеми та альтернативні варіанти прийняття управлінських рішень фахівцям і нефахівцям у сфері маркетингу, представникам різних структурних підрозділів ринкового суб'єкта.

РН12 - набути навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним. Методи навчання: словесні, наочні та практичні.

Форми навчання: колективні, фронтальні.

4. СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістовних модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с/р
Змістовий модуль 1. Фінанси					
Тема 1. Виникнення фінансів, їх суть, функції і роль	6	2	2		2
Тема 2. Фінансова система	6	2	2		2
Тема 3. Фінансова політика і фінансовий механізм	6	2	2		2
Тема 4. Податки. Податкова система	12	4	4		4
Тема 5. Бюджет. Бюджетна система	12	4	4		4
Тема 6. Бюджетний дефіцит	6	2	2		2
Тема 7. Державний кредит	6	2	2		2
Тема 8. Місцеві фінанси.	6	2	2		2
Тема 9. Соціальні позабюджетні фонди	6	2	2		2
Тема 10. Фінанси суб'єктів господарювання	12	4	4		4
Тема 11. Фінанси домогосподарств	6	2	2		2
Тема 12. Страхування. Страховий ринок	6	2	2		2
Разом за змістовим модулем 1	90	30	30		30
Змістовий модуль 2. Курсова робота					
Виконання курсової роботи:					
- збір та обробка даних	5				5
- написання розділі курсової роботи	8				8
- підготовка до захисту	2				2
Разом за змістовим модулем 2	15				15
підготовка до екзамену	30				30
Усього годин	135	30	30		75

5. ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

№ зан.	Теми заняття	Кількість годин
1	Тема 1. Виникнення фінансів, їх суть, функції і роль 1. Виникнення фінансів та їх взаємозв'язок з державою. 2. Етапи розвитку фінансів. 3. Фінансове забезпечення відтворювального процесу. 4. Функції фінансів.	2
2	Тема 2. Фінансова політика 1. Фінансова політика. 2. Фінансовий механізм.	2
3	Тема 3. Фінансова система 1. Формування фінансової системи держав з ринкової економікою. 2. Фінансова система України.	2
4,5	Тема 4. Податки. Податкова система 1. Сутність і функції податків. 2. Елементи системи оподаткування. 3. Класифікація податків.	4

	4. Податкова політика і принципи оподаткування в Україні.	
6,7	Тема 5. Бюджет. Бюджетна система 1. Соціально-економічна сутність і роль державного бюджету. 2. Бюджетна система України. 3. Бюджетний процес в Україні.	4
8	Тема 6. Бюджетний дефіцит 1. Поняття бюджетного дефіциту 2. Критерії класифікації основних видів бюджетного дефіциту. 3. Джерела погашення бюджетного дефіциту.	2
9	Тема 7. Державний кредит 1. Сутність і функції кредиту. 2. Форми та різновиди кредиту 3. Державний кредит і державний борг	2
10	Тема 8. Місцеві фінанси. 1. Місцеві фінанси в економічній системі держави 2. Місцеві бюджети - фінансова основа місцевого самоврядування 3. Збалансування місцевих бюджетів	2
11	Тема 9. Соціальні позабюджетні фонди 1. Призначення і роль державних позабюджетних фондів. 2. Джерела формування соціальних позабюджетних фондів та напрями їх використання.	2
12,13	Тема 10. Фінанси суб'єктів господарювання 1. Фінансові відносини суб'єктів господарювання 2. Фінансові ресурси підприємства, їх склад і джерела формування 3. Фінанси комерційних підприємств: їх види та зміст фінансової роботи 4. Особливості фінансів некомерційних підприємств	4
14	Тема 11. Фінанси домогосподарств 1. Економічна сутність фінансів домогосподарств. 2. Склад фінансів домогосподарств.	2
15	Тема 12. Страхування. Страховий ринок 1. Особливості фінансових відносин у сфері страхування. 2. Форми страхових фондів і організація страхування. 3. Страховий ринок і його структура	2

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
1	Тема 1. Виникнення фінансів, їх суть, функції і роль	2
2	Тема 2. Фінансова політика	2
2	Тема 3. Фінансова система	2
4,5	Тема 4. Податки. Податкова система	4
6,7	Тема 5. Бюджет. Бюджетна система	4
8	Тема 6. Бюджетний дефіцит	2
9	Тема 7. Державний кредит	2
10	Тема 8. Місцеві фінанси.	2
11	Тема 9. Соціальні позабюджетні фонди	2
12,13	Тема 10. Фінанси суб'єктів господарювання	4

14	Тема 11. Фінанси домогосподарств	2
15	Тема 12. Страхування. Страховий ринок	2

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Лабораторні заняття не передбачені навчальним планом.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Вид роботи / Назва теми	Кількість годин
1.	Підготовка до аудиторних занять	10
2.	Підготовка до контрольних заходів	5
3.	Виконання курсової роботи:	15
3.1	збір та обробка даних	5
3.2	написання розділі курсової роботи	8
3.3	підготовка до захисту	2
4.	Підготовка до екзамену	30

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Для ефективної перевірки рівня засвоєння студентами знань, умінь та навичок з навчальної дисципліни використовуються наступні методи контролю: усний, письмовий, тестовий, практична перевірка.

10. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка за змістовий модуль (ЗМ) 1 визначається як середньоарифметична сума балів, що отримані за роботу на кожному занятті.

Бали за заняття розподіляються так:

Бали	Критерії оцінки роботи на занятті
100-90	Студент глибоко та всебічно розкриває зміст питання, яке обговорюється, з використанням матеріалів, які він самостійно опрацював і показує вміння: формулювати висновки та узагальнення за питанням; аргументовано та логічно викладає матеріал. Додатково підготував та презентував доповідь на тему заняття. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом. Зроблені аргументовані висновки.
89-82	Студент розкриває зміст питання, яке обговорюється; робить узагальнення та висновки; логічно викладає свої знання, але недостатньо використовує матеріали додаткової літератури та допускає окремі неточності при відповіді. Має навички розв'язання конкретних практичних завдань. Успішно виконав передбачені планом заняття завдання без істотних зауважень. Орієнтується у сучасних тенденціях розвитку.
81-75	Студент розкриває зміст питання, яке обговорюється; але не робить узагальнення та висновки, недостатньо використовує матеріали додаткової літератури та допускає окремі неточності при відповіді. Виконує практичні завдання в межах програмних вимог, але допускається помилок (але не більш ніж 2 в одному завданні).
74-64	Студент поверхнево розкриває зміст питання, яке обговорюється, відтворюючи тільки матеріали подані на лекції; не робить узагальнення та висновки, допускає суттєві неточності при відповіді. Студент не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки (більш ніж 2 в одному завданні) у їх виконанні.

63-60	Студент знає тільки термінологію з теми заняття. Практичні завдання передбачені програмою не вміє вирішувати, але намагається. Веде повний конспект лекцій та практичних занять.
59-35	Студент зовсім не орієнтується у питаннях які обговорюються та вирішуються на занятті, але при цьому має повний конспект лекцій та практичних занять.
34-1	Студент зовсім не орієнтується у питаннях які обговорюються та вирішуються на занятті, при цьому не має конспекту лекцій та практичних занять.

До екзамену допускаються студенти, які отримали за кожний окремий змістовий модуль не менш ніж 60 балів.

Екзамен здійснюється шляхом оцінювання відповіді студента за 100-бальною шкалою і визначається як сума балів за відповідь на 1 теоретичне питання та розв'язання 1 задачі.

Критерії оцінки відповіді на екзаменаційний білет

Бали	Критерії
Теоретичне питання	
60-50	виставляється, якщо студент дає повну відповідь на запитання білету і показує при цьому глибоке оволодіння лекційним матеріалом, знання відповідної літератури, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з даної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, аналізувати явища й факти, робити самостійні узагальнення й висновки.
49-40	виставляється за умови дотримання таких вимог: питання висвітлені повно, викладення матеріалу логічне, обґрунтоване фактами, з посиланнями на відповідне законодавство та літературні джерела, висвітлення питань завершене висновками, студент виявив уміння аналізувати факти й події. Але у відповідях допущені неточності, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення студента до фактів і подій.
39-30	виставляється в тому разі, коли студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу, законодавства та навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки й розв'язувати задачі, але при цьому допускає незначних помилок.
29-20	виставляється в разі, коли студент дає неповні відповіді на запитання, припускається не грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу, та самостійно виправляє їх.
19-10	виставляється в разі, коли студент дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу, але самостійно виправляє їх.
9-5	виставляється в разі, коли студент виявив неспроможність висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення, виявлене невміння розв'язувати навчальні задачі.
4-1	виставляється в разі, коли студент не відповів на питання чи виявив відсутність розуміння основ дисципліни.
Практичне завдання (задача)	
40-35	правильне розв'язання задачі
34-30	правильне розв'язання задачі за наявності 1 негрубої арифметичної помилки, або неповного висновку
29-20	правильна методика розв'язання задачі за наявності арифметичних помилок (1-2) або неповного висновку
19-10	наявність грубих помилок (більше 2 помилок) при розв'язанні задачі та неповного висновку

9-1	студент знає формули, але виявив відсутність розуміння методики розв'язання задачі, відсутні висновки
-----	---

Критерії оцінювання курсової роботи

Оцінювання рівня виконання, презентації та захисту курсової роботи здійснюється за 100-бальною шкалою (табл. 3), що враховує:

- 1) попереднє оцінювання якості курсової роботи науковим керівником – 0-60 балів;
- 2) оцінювання захисту курсової роботи – 0-40 балів.

Критерії оцінювання курсової роботи

Параметри оцінювання	Діапазон оцінки, балів	Критерії оцінювання за бальною шкалою
Оцінювання якості курсової роботи	0 - 60	
1. Відповідність змісту курсової роботи темі та затвердженому плану	0-10	0 – зміст жодного з параграфів курсової роботи не відповідає затвердженому плану 1-5 – зміст декількох параграфів курсової роботи відповідає затвердженому плану 6-10 – зміст усіх параграфів курсової роботи відповідає затвердженому плану
2. Ступінь розкриття теоретичних аспектів проблеми, обраної для дослідження, та коректність використання понятійного апарату	0-10	0 – понятійний апарат не сформовано; теоретичні аспекти проблеми не розкриті 1-5 – понятійний апарат сформовано частково, теоретичні аспекти проблеми розкриті частково 6-10 – понятійний апарат сформовано, теоретичні аспекти проблеми розкриті в повному обсязі
3. Наявність критичних співставлень та узагальнень різних точок зору та підходів до постановки та розв'язання проблеми	0-10	0 – критичні співставлення та узагальнення відсутні 1-5 – критичні співставлення наявні, але узагальнення відсутні або некоректні 6-10 – критичні співставлення наявні та супроводжені коректними узагальненнями
4. Ступінь використання фактологічного матеріалу; висвітлення особливостей прояву та розв'язання досліджуваної проблеми у практиці вітчизняних підприємств	0-10	0 – фактологічний матеріал не використаний 1-5 – залучений фактологічний матеріал, особливості прояву та розв'язання проблеми на вітчизняних підприємствах не висвітлені 6-10 – залучений фактологічний матеріал, досвід вітчизняних підприємств висвітлений
5. Обсяг та адекватність використаних при написанні роботи першоджерел та дотримання етики посилань	0-10	0 – залучені матеріали лише навчальних підручників та посібників (до 10 джерел), етика посилань не дотримана 1-5 – залучені матеріали навчальних підручників та посібників, монографій, періодичних видань (11-15 джерел), етика посилань дотримана частково 6-10 – залучені матеріали навчальних підручників та посібників, монографій, статистичних збірників та довідників, періодичних видань та мережі Internet (більше 20 джерел), етика посилань дотримана

6. Відповідність оформлення курсової роботи встановленим вимогам	0-10	0 – текст курсової роботи оформлено з суттєвими порушеннями встановлених вимог 1-5 - текст курсової роботи оформлено з незначними порушеннями встановлених вимог 6-10 - текст курсової роботи оформлено у відповідності до встановлених вимог
Оцінювання захисту курсової роботи	0 – 40	
1. Вміння чітко та стисло викласти основні результати дослідження	0-20	0 – студент неспроможний чітко та стисло викласти основні результати дослідження 1-10 – студент невпорядковано викладає основні результати дослідження 20 – студент спроможний чітко та стисло викласти основні результати дослідження
2. Повнота, глибина, обґрунтованість відповідей на питання	0-20	0 – студент неспроможний надати відповіді на поставлені питання 1-10 – студент надає неповні або необґрунтовані відповіді на поставлені питання 11-20 – студент надає повні, глибокі, обґрунтовані відповіді на поставлені питання

Підсумкова оцінка з дисципліни визначається як середньоарифметична результатів засвоєння змістового модуля 1 і екзаменаційної оцінки.

Порядок зарахування пропущених занять. Відпрацювання пропущених занять відбувається шляхом самостійного опанування студентами навчального матеріалу з наступною перевіркою отриманих знань під час консультацій викладачів: усного опитування по темі пропущеної лекції та розв'язування практичного завдання за темою пропущеного практичного заняття.

Обов'язково до екзамену слід відпрацювати всі пропущені заняття. Критерії оцінювання пропущених занять співпадають з критеріями оцінки роботи на занятті.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бланкарт, Шарль. Державні фінанси в умовах демократії: Вступ до фінансової науки : Пер. з нім. / Шарль Бланкарт. - К. :Либідь, 2000. - 654 с.
2. Боринець, С. Я. Міжнародні фінанси :підручник / С. Я. Боринець. - 2-ге вид., перероб. і доп. - К. : Знання, 2006. - 494 с.
3. Бойцун, Н. Є. Міжнародні фінанси :навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / Н. Є. Бойцун, Н. В. Стукало. - 2-ге вид. - К. :Професіонал, 2005. - 336 с.
4. Василик, О. Д. Державні фінанси України : Підручник для студ. екон. спец. вищ. навч. закладів / О.Д.Василик, К.В.Павлюк. - К. : НІОС, 2002. - 608 с.
5. Кириленко, О. П. Місцеві фінанси :Навчальний посібник / О.П. Кириленко. – Тернопіль : Астон, 2004. - 192 с.
6. Міжнародні фінанси : підручник для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. / О. І. Рогач [та ін.] ; ред. О. І. Рогач. - К. : Либідь, 2003. - 784 с.
7. Міжнародні фінанси в питаннях та відповідях :навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / за ред. Ю. Г. Козака, В. В. Ковалевського, К. І. Ржепішевського. - 2-ге вид.,перероб. і доп. - К. : ЦУЛ, 2003. - 294 с.
8. Романенко, О. Р. Фінанси: Підручник / О.Р. Романенко . - 2-ге вид.,стер. - К. : Центр навч. л-ри, 2004. - 312 с.

9. Рязанова, Н. С. Міжнародні фінанси : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / Н. С. Рязанова, - К. : КНЕУ, 2001. - 119 с.
10. Стеців, Л. П. Фінанси : навч. посібник / Л. П. Стеців, О. І. Копилук. - К. : Знання, 2007. - 235 с.
11. Тянь, Р. Б. Финансы : учеб. пособие / Р. Б. Тянь, О. Б. Ватченко. - Д. : Пороги, 2004. - 252 с.
12. Фещенко, Л. В. Фінанси : Навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни / Л.В. Фещенко, Н.В. Проноза, Л.О. Меренкова. - Х. : ІНЖЕК, 2003. - 212 с.
13. Фінанси (теоретичні основи) : Підручник для студ. вищ. навч. закладів / М.В. Грідчина, В.Б. Захожай, Л.Л. Осіпчук та ін.; Під кер-вом і за наук. ред. М.В. Грідчиної, В.Б. Захожая. - К. : МАУП, 2002. - 280 с.
14. Финансы: Сборник комплексных задач, тестов и ситуаций : Учеб. пособ / Под ред. А.П. Вожжова. - 2-е изд., испр. и доп. - К. : Знання, 2005. - 269 с.
15. Фінансова діяльність підприємства: підручник для студ. вищ. навч. закл. зі спец. «Фінанси», «Банківська справа», «Облік і аудит» / О. М. Бандурка [та ін.]. - 2-ге вид., перероб. і доп. - К. : Либідь, 2003. - 384 с.
16. Фінанси: курс для фінансистів. Підручник / За ред. д.е.н., проф. Буряка П.Ю., д.е.н., проф. Вихор О.Б. - К.: «Хай-Тек Прес», 2010. - 528 с.
17. Фінанси для фінансистів : підручник / О.А.Шеремет, І.В.Дем'яненко, К.В. Багацька [та ін.] за заг. ред. Т.А. Говорушко. - К. : «Центр учбової літератури», 2013. - 612 с.
18. Юхименко П.І., Федосов В.М., Лазебник Л.Л. та ін. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В.М. Федосова, С.І.Юрія. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 576 с.

Допоміжна

1. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI // Голос України. - 2010. - № 229-230. - Ст. 112.
2. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - № 18; 19-20; 21-22. - Ст. 144.
3. Закони України Про Державний бюджет України.
4. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» // Урядовий кур'єр. - 2000. - 26 квіт.
5. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні». 30 жовтня 1996 р. №448/96 - ВР.
6. Азаренкова Г.М., Борисенко І.І. Фінанси: практикум. — К. : Знання, 2008. - 279с.
7. Азаров М.Я., Ярошенко Ф. О., Єфименко Т. І., Андрущенко В. Л., Бабіч Н. М. Державна фінансова політика та прогнозування доходів бюджету / Науково- дослідний фінансовий ін-т при Міністерстві фінансів України / М.Я. Азаров (голова ред.кол.). — К. : НДФІ, 2004. — 712с.
8. Артус М.М. Фінанси: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Європейський ун-т. — К. : Видавництво Європейського ун-ту, 2005. — 197с.
9. Базилевич В.Д., Баластрик Л.О. Державні фінанси. Навчальний посібник / За заг. ред. Базилевича В.Д.- К.: Атіка, 2002.- 368 с.
10. Близнюк О.С., Губерська Н.Л., Музика О.А., Усенко Р.А. Місцеві фінанси в Україні: правове регулювання: навч. посібник / Академія муніципального управління; НДІ фінансового права. — К. : Дакор; КНТ, 2007. — 311с.
11. Бобирь О.І., Смирнов С.О. Фінансовий механізм системи пенсійного забезпечення: монографія / Дніпропетровський національний ун-т. — Д. : Наука і освіта, 2008. — 249с.
12. Брюховецька Н.Ю. Фінанси підприємств: навч. посібник / Донецький ун-т економіки та права. Кафедра фінансів. — Донецьк : ДонУЕП, 2006. — 215с.
13. Брюховецька Н.Ю., Коритько Т.Ю., Гаврікова А.В. Фінанси: навч.посіб. / Донецький ун-т економіки та права. — Донецьк : ДонУЕП, 2008. - 201 с.

14. Буднік М.М., Мартюшева Л.С., Сабліна Н.В. Фінансовий ринок: навч. посібник / Харківський національний економічний ун-т. – Х. : ХНЕУ, 2007. – 432с.
15. Вдовенко Л.О., Сушко Н.М., Фаюра Н.Д. Фінанси: навч.посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 152 с.
16. Венгер В. В. Фінанси: навч.пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Венгер. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 432 с.
17. Горбач Л.М., Каун О.Б.Ринок фінансових послуг: Навч. посібник. – К.: Кондор. – 2006.
18. Крисноватий А.І., Десятник О.М., Стецюк В.М. Стратегічні орієнтири формування і реалізації фіскальної політики України: монографія. - Тернопіль: Вектор, 2012. - 356 с.
19. Пасічник Ю.В. Бюджетна система України та зарубіжних країн: Навч. посібн. – К.: Знання-Прес, 2002. – 495 с.
20. The General Report on the Activities of the European Union — 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://europa.eu/generalreport/pdf/rg2011_en.pdf

12. INTERNET-РЕСУРСИ

1. Антимонопольний комітет України [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт .- Режим доступу: <http://www.amc.gov.ua>.
2. Верховна Рада Автономної Республіки Крим [Електронний ресурс]: веб-сайт.- Режим доступу: <http://www.rada.crimea.ua>.
3. Верховна Рада України [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт.- Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
4. Головне контрольно-ревізійне управління України [Електронний ресурс]: офіційний сайт.- Режим доступу: <http://www.dkrs.gov.ua>.
5. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт.- Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]: Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. - Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.
7. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт .- Режим доступу: <http://me.kmu.gov.ua>.
8. Міністерство соціальної політики України [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт .- Режим доступу: <http://www.mlsp.gov.ua>.
9. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт.- Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.
10. Національна академія державного управління при Президентові України [Електронний ресурс]: офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.academy.gov.ua>.
11. Національний банк України [Електронний ресурс]: офіційний сайт .- Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
12. Президент України [Електронний ресурс]: офіційне Інтернет-представництво. - Режим доступу: <http://www.prezident.gov.ua>.
13. Пенсійний фонд України [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт. - Режим доступу: <http://www.pfu.gov.ua>.

Розробник _____ (О. В. Оскома)

Гарант освітньої програми _____ (М. О. Прилепова)

Силабус затверджено на засіданні кафедри
фінансів, обліку та маркетингу
Протокол від «02»жовтня 2019року № 3 (186)